

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان شیراز
ششمین دوره مسابقات گروهی رشد
سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقش طلاب در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی

استاد مربوطه:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگران:

لیلا رفیعی، نادیا پرتو حقیقی
نجمه السادات موسوی نسب

پائیز ۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان شیراز
ششمین دوره مسابقات گروهی رشد
سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقش طلاب در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی

استاد مربوطه:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگران:

لیلا رفیعی، نادیا پرتو حقیقی

نجمه السادات موسوی نسب

پائیز ۹۶

چکیده

فضای مجازی امروزه، بیانگر واقعیت هایی در قالب مجازی نیست بلکه، ایجادِ مجازیِ واقعی است. این فضا به عنوان زیستگاه دوم زندگی انسان امروزی یک محیط ترکیبی، پیچیده و در هم تنیده از فناوری های نوین و ارتباطات انسانی است که فرصت ها و تهدیداتی را فراروی جوامع بشری می نهد و هنر بهره گیری از این فرصت ها، ضمن مقابله اصولی با تهدیدات متصور آن، می تواند نظام اسلامی را در تراز قدرت های نرم و سایبری جهان قرار دهد. نام فضای مجازی را می توان برای توصیف تمامی و انواع منابع و اطلاعاتی موجود در شبکه های رایانه ای به کار برد. چون واقعیت فضای مجازی، واقعیتی است که هر چند وجود فیزیکی نداشته و توسط نرم افزار تولید می شود اما از منابع اصیل در اطلاع رسانی بشر امروزی است. این فضا علاوه بر کاربردهای مثبت که شامل سرگرمی و بهداشت و درمان و تبلیغ در این فضا و ... است، اثرات منفی هم که شامل آسیب های روحی، روانی، جسمی، مالی، اجتماعی و فرهنگی است را نیز در بر می گیرد. از این جهت وظیفه ی متولیان فرهنگی کشور به ویژه طلاب و روحانیون، آگاه کردن مردم و پیشگیری هایی است که از طرف دشمن متوجه مردم و به ویژه جوانان جامعه می شود. که از جمله مهمترین اقدامات و راهکارهای مبارزه طلاب در مقابله با فساد مجازی را می توان تألیف کتاب های مفید، نظارت عمومی، داشتن مهارت کلامی و رفتاری جهت ارتباط بهتر با نسل جوان، آشنایی با ابزارها و امکانات فضای مجازی، هوشیاری و دغدغه مندی و ... نام برد.

کلیدواژه ها: فضای مجازی، کاربر، آسیب، اجتماعی، شبکه، اسلام، طلبه.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه ۱

بخش اول: کلیات

۱-۱- بیان مسئله ۴

۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق ۶

۱-۳- اهداف تحقیق ۷

۱-۴- پیشینه تحقیق ۸

۱-۵- کلیدواژه ها و اصطلاحات کلیدی ۱۳

۱-۶- سؤالات تحقیق ۱۵

۱-۷- فرضیه تحقیق ۱۶

۱-۸- پیش فرض های تحقیق ۱۷

۱-۹- روش تحقیق ۱۸

۱-۱۰- موانع و مشکلات ۱۹

بخش دوم: مفهوم شناسی فضای مجازی و کاربرد های آن

فصل اول: مفهوم شناسی فضای مجازی ۲۱

فصل دوم: کاربرد های فضای مجازی ۲۳

۲-۲-۱- چند کاربرد فضای مجازی ۲۳

۲-۲-۱-۱- سرگرمی ۲۳

۲-۲-۲- بهداشت و درمان ۲۴

است، و چون به فتوای علم باید شکل مادی زندگی را عوض کرد، پس علم فتوای منسوخیت دین را صادر کرده است.

جمودِ دسته ی اول و بی خبری دسته ی دوم، فکر موهوم تناقض علم و دین را ه وجود آورد.^۱

«خطر جمود از خطر جهالت کمتر نیست. دین، اعتدال لازم دارد. در مسئله ی انطباق با مقتضیات زمان، همان طور که نباید جهان عُمری و بورقبیه ای را پیش کشید و در دین دخل و تصرف کرد به بهانه ی این که زمان این جور و آن جور شده است، همچنین نباید به نام دین روی موضوعاتی که اساساً ریشه ای ندارند تکیه کرد؛ مثلاً، پا را به یک کفش بکنیم و بگوییم: بچه که می خواهد درس بخواند، باید حتماً از عمّ جزء شروع به کار بکند تا با سواد بشود. مگر اینکه پیغمبر و امام گفته است که بچه هر موقع خواست درس را شروع بکند، از عمّ جزء شروع بکند؟ اتفاقاً این کار بدی است، برای این که احترام قرآن را از بین برده است. ما خودمان خوانده ایم و دیگران هم دیده ایم. بچه هایی که پاکی نمی فهمند، تا یک عمّ جزء را می خوانند، چندین بار آن را تکه تکه می کنند. از طرف دیگر نباید کنار گذاشتن عمّ جزء بهانه ای باشد برای این که بچه با قرآن آشنا نشود. این جاست که ممکن است بچه تا کلاس دوازده برسد، تمام درس ها را بلد باشد، مگر قرآن را. آن جمود است و این جهالت. امت معتدل باشید، نه جاهل باشید و نه جامد. امیر المومنین فرمود: أَلْيَمِينُ وَ الشَّمَالُ مَضَلَّةٌ وَ الطَّرِيقُ الْوُسْطَى هِيَ الْجَادَّةُ.^۲ انحراف به چپ و انحراف به راست هر دو غلط است، مستقیم باشید تا به مقصد برسید، همیشه راه راست بخواید: اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ؛ خدایا به ما راه راست را نشان بده.^۳»

^۱-مرتضی مطهری، نظام حقوق زن در اسلام، چاپ بیست و نه، قم، حکمت، ۱۳۵۷، ص ۱۱۸-۱۱۹.

^۲-نهج البلاغه، خطبه ۱۶.

^۳-مرتضی مطهری، اسلام و مقتضیات زمان، ج ۱، چاپ اول، تهران، صدرا، ۱۳۷۰، ص ۸۰ و ۸۱؛ عبد الرحیم موگهی، تبلیغ و مبلغ در آثار شهید مطهری، ص ۳۳۵.

نتیجه گیری

ارتباط از طریق فضای مجازی در سال های اخیر جایگاه قابل توجهی در بین نسل جوان جامعه ما پیدا کرده است. شبکه های اجتماعی در ابعاد مختلف افراد (فردی و اجتماعی) تاثیر گذارند. در شکل دهی به هویت نقش دارند و حتی روی ابعاد اقتصادی و اجتماعی و سیاسی جوامع هم تاثیر گذارند. امروزه با توجه با به نقشی که تا کنون در ابعاد مختلف زندگی داشته اند، نمی توان آن ها را نادیده گرفت. در حال حاضر اینترنت ابزاری مناسب برای توسعه افکار و اندیشه های بشری محسوب می شود، به شرط آنکه در راه صحیح استفاده شود. افراد باید برای ورود به جوانان و خانواده ها نسبت به تهدیدات فضای مجازی در درجه ی نخست اولویت دارد. پیشگیری از آسیب های اجتماعی و توجه والدین به رفتار فرزندان بسیار مهم می باشد و برای جلوگیری از هم پاشیدگی خانواده ها، والدین باید تا حدودی به فناوری های روز دنیا مسلط باشند و آگاه باشند که تغییر در رفتار فرزندان به معنای ایجاد تغییر در طرز فکر آن هاست و هنگامی که بنیان فکری و شخصیت آن ها به صورت ناصحیح شکل گیرد، راه نفوذ شیادان به حریم خصوصی افراد و محیط امن خانواده باز می شود. لذا، چنانچه خانواده ها نسبت به شیوه های جدید ارتباط فرزندان خود آگاهی و شناخت کافی و لازم را داشته باشند، از انجام بسیاری از جرایم و ارتباطات پنهانی آنان جلوگیری به عمل می آید. از همین روست که رهبر فرزانه انقلاب می فرمایند: مسئولان وظایف متعدد و مهمی دارند، از جمله افزایش آگاهی های عمومی، تقویت آموزش و پرورش و جدی تر پرداختن به فعالیت های مرکز ملی فضای مجازی، در این صورت می توان از فضای مجازی به عنوان یک فرصت بهره گرفت، بی آنکه تهدیدهای آن برایمان دردسرساز شود.

فهرست منابع

۱. آراسته‌خو محمد، ؛ نقد و نگرش بر فرهنگ اصطلاحات علمی و اجتماعی چاپ اول، تهران، چاپخش، ۱۳۸۰.
۲. آرام احمد، ترجمه الحیاء، ج ۲، چاپ چهارم، تهران، چاپخانه دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰.
۳. ابن بابویه، محمد ابن علی ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، صادق حسن زاده، چاپ اول، تهران، ارمغان طوبی، ۱۳۸۲.
۴. انوری، حسن، فرهنگ بزرگ سخن، ج ۱، تهران، سخن، ۱۳۸۱.
۵. بیرو، آلن؛ فرهنگ علوم اجتماعی، باقر ساروخانی، تهران، کیهان، چاپ چهارم، ۱۳۸۰.
۶. بهجت، محمد علی، جوان و تلفن همراه، چاپ سوم، قم، جلال الدین، ۱۳۹۰.
۷. حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، تهران، سپید موی اندیشه، ۱۳۹۲.
۸. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه ی دهخدا، ج ۱۳، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
۹. دیلمی، حسن بن محمد، ارشاد القلوب، هدایت الله مسترحمی، ج ۱، چاپ سوم، تهران، مصطفوی، ۱۳۴۹ هـ. ق
۱۰. سهراب پور، همت، جوانان در طوفان غرائز، ج ۹، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چاپ ۷، ۱۳۹۱.
۱۱. صادقی، عبد المجید، اصول مخاطب شناسی تبلیغی، چاپ دوم، قم، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۴.
۱۲. عباسی ولدی، محسن، بشقاب های سفره پشت بام، چاپ اول، قم، انتشارات جامعه الزهراء، ۱۳۹۲.

۱۳. عرفانی فر، داوود، آنچه مبلغان باید بدانند، بی جا، انتشارات هنارس، چاپ اول، ۱۳۸۵.
۱۴. عمید، حسن، فرهنگ عمید، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۲.
۱۵. قریشی، علی اکبر، قاموس القرآن، ج ۳-۴، چاپ یازدهم، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
۱۶. محمد باقر مجلسی، ایمان و کفر، عزیز الله عطاردی قوچانی، ج ۲، چاپ اول، تهران، انتشارات عطارد، ۱۳۷۸.
۱۷. معین محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۱، تهران، دبیر، ۱۳۸۱.
۱۸. معلوف، لوئیس، المنجد، محمد بندر ریگی، ج ۱، چاپ چهارم، تهران، انتشارات ایران، ۱۳۸۲.
۱۹. مطهری، مرتضی، اسلام و مقتضیات زمان، ج ۱، چاپ اول، تهران، صدرا، ۱۳۷۰.
۲۰. _____، پیرامون انقلاب اسلامی، چاپ اول، قم، صدرا، ۱۳۸۶.
۲۱. _____، تبلیغ و مبلغ در آثار شهید مطهری، عبد الرحیم موگهی، چاپ دوم، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۱.
۲۲. _____، ده گفتار، چاپ پنجم، بی جا، صدر، ۱۳۶۸.
۲۳. _____، علل گرایش به مادیگری، چاپ سیزدهم، قم، صدرا، ۱۳۷۲.
۲۴. _____، نظام حقوق زن در اسلام، چاپ بیست و نه، قم، حکمت، ۱۳۵۷.
۲۵. معین، محمد، فرهنگ فارسی، ج ۱، تهران، دبیر، ۱۳۸۱.
۲۶. موگهی، عبد الرحیم، تبلیغ و مبلغ در آثار شهید مطهری، چاپ دوم، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۱.
۲۷. وینر، نوربرت، استفاده انسانی از انسان‌ها، سیبرنتیک و جامعه، مهرداد ارجمند، تهران، شرکت سهامی، ۱۳۷۲.

۲۸. هنسون جریس و اومانارولا، تکنولوژی های جدید ارتباطی در کشورهای در حال توسعه،

مترجم: داوود حیدری، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، ۱۳۷۳.

مقالات

۱. آسیب شناسی فضای مجازی و خانواده، مؤلف: حمید جعفریان یسار، لیلا حسن زاده، ناهید

خدایاری، تهران، ۱۳۹۵.

۲. مقاله آسیب های فضای مجازی، سید یوسف مولوی، افشین موحد امیرلو، هابیل عباسی.

۳. آسیب شناسی فضای مجازی و کاربر فضای مجازی، اعظم بهاری، مجتبی باغدار نیا.

۴. ترجمه مقاله چند کاربرد واقعیت مجازی، ندا لهردی، مجله دنیای اقتصاد.

پایان نامه ها

۱. رحیمی محمد، عوامل اجتماعی موثر بر شکاف نسلی، تهران، پایان نامه ارشد جامعه شناسی

دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۹۰

سایت:

۱. www.iranmobilenews.ir

۲. www.iran-newspaper.com

۳. Mashable.com